

amalg oshadi. (**Gnostik komponent** - bu o'qituvchi kasbiy faoliyatining asosini tashkil etuvchi bilim va ko'nikmalar tizimi, shuningdek, uning samaradorligiga ta'sir qiluvchi kognitiv faoliyatidir).

Uzluksiz pedagogik ta'limning muammosini hal qilish sohasidagi nazariy va amaliy tajribaga ijobiy baho berib, hozirda shakllangan tuzilmaviy-mazmunli va protsessual tarkibiy qismlar pedagog kasbiy faoliyatining tabiatiga mos kelmasligini ta'kidlash lozim. Professional ta'lim tizimi rahbar va pedagogik kadrlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirishning amaldagi tizimi zamonaviy talablarga to'liq javob bermaydi. O'quv-tarbiya jarayonini yuqori ilmiy-uslubiy darajada ta'minlash, malakaviy talablar,

o'quv rejalari va dasturlari asosida kasbiy va pedagogik mahoratni doimiy ravishda rivojlantirishga ko'maklashish uchun zarur bo'lgan kasbiy bilimlar, ko'nikmalar va malakalarni yangilab borish malaka oshirish kurslarining asosiy maqsadi hisoblanadi [3:237].

Xulosa. O'qituvchilarni bunday qo'llab-quvvatlashning mazmuni va usullari, yangi sharoitlarda bo'lajak faoliyatga tayyorlanishini ta'minlash va kasbiy kamchiliklarni bartaraf etish maqsadli amalga oshirilishi kerak. Raqamli muhitda professional o'qituvchi faoliyatidagi o'zgarishlar yaxlit ko'rinishini hisobga olgan holda uning yondashuvlari bilan rejalashtirilgan, strategik harakati bo'lishi lozim.

Adabiyotlar

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 6 сентябрдаги ПФ-5812-сон “Профессионал таълим тизимини янада такомиллаштиришга доир кўшимча чора тadbirlar tўғрисида”ги Фармони.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 29 apreldagi PF-5712-son “O'zbekiston respublikasi xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida” to'g'risidagi Farmoni. <https://lex.uz/docs/4312785>.
3. Karimov K.A. Raqamli transformatsiya sharoitida professional ta'lim tizimi rahbar va pedagog kadrlari malakasini oshirishning innovatsion axborot-didaktik shakllari “Ilg'or xorijiy tajribalar asosida bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishning pedagogik strategiyalari: muammolar va yechimlar” mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi. 2024. 237-b.
4. Fayziyeva M. Raqamli transformatsiya sharoitida umumta'lim maktabi o'qituvchilarining kasbiy salohiyatlarini oshirishini tashkil etish muammolari May 2023 Общество и инновации 4(3/S):222-232 DOI:10.47689/2181-1415-vol4-iss3/S-pp222-232.
5. Караханова Г.А. Формирование деонтологической культуры учителя в системе непрерывного профессионального образования. 13 00 08 - теория и методика профессионального образования. Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора педагогических наук. –Москва: 2007. 16-19.

REZYUME. Ushbu maqolada raqamli texnologiyalar davrida o'qituvchining kasbiy rivojlanishi, ta'lim sifati va samaradorligiga qo'yilayotgan talablar, raqamli muhit faoliyatiga o'tishning mazmuni va amalga oshirish usullari, «o'qituvchining kasbiy rivojlanishi» va «kasbiy rivojlanishda o'qituvchini qo'llab-quvvatlash»ning asosiy tushunchalari tahlil qilingan. Shuningdek, o'qituvchini malakasini oshirishni qo'llab-quvvatlash va o'qitishni raqamli ta'lim muhitiga o'tkazishdagi bir qancha imkoniyatlar yoritilgan.

РЕЗЮМЕ. В данной статье анализируется профессиональное развитие учителя в эпоху цифровых технологий, требования к качеству и эффективности образования, содержание и способы реализации перехода цифровой среды к деятельности, Основные понятия «профессиональное развитие учителя» и «поддержка учителя в профессиональном развитии». Он также охватывает несколько возможностей для поддержки профессионального развития учителей и перевода обучения в цифровую образовательную среду.

SUMMARY. This article analyzes the professional development of a teacher in the digital age, the requirements for the quality and effectiveness of education, the content and ways to implement the transition of the digital environment to activity, the basic concepts of «professional development of a teacher» and «teacher support in professional development». It also covers several opportunities to support the professional development of teachers and the transfer of learning to a digital educational environment.

PEDAGOG KADRLAR KASBIY KOMPETENTLIGINI UZLUKSIZ RIVOJLANTIRISH MUAMMOSI

N.Q.Haqnazarova – *mustaqil izlanuvchi*

R.B.Mannopova – *tayanch doktorant*

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy ta'lim tizimi kadrlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti

S.T.Mashrapova – *direktor*

324-sonli eksperimental davlat maktabgacha ta'lim tashkiloti

Tayanch so'zlar: kompetentsiya, pedagog, kasbiy kompetentlik, zamonaviy konsepsiyalar.

Ключевые слова: компетентность, педагог, профессиональная компетентность, современные концепции.

Key words: competence, teacher, professional competence, modern concepts.

Hozirgi kunda zamonaviy pedagoglarning kasbiy kompetentligini rivojlantirish orqali ularning kasbiy mahoratini oshirish va takomillashtirishning ilg'or jarayonini ta'minlash mutlaqo zarur bo'lib, bu jarayon uzluksiz va iloji boricha samarali o'tishi kerak. Shu munosabat bilan turli olimlarning bu boradagi qarashlarini ko'rib chiqish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Xususan, U.Sh. Begimkulov, T.T. Shoyardonov, Sh.M. Adashboyev va boshqalarning nuqtayi nazariga ko'ra, uzluksiz ta'lim zamonaviy konsepsiyalarining pedagoglarning kasbiy kompetentligini butun hayoti davomida rivojlantirish jarayoni sifatida namoyon bo'lishi, birinchi navbatda, inson faoliyatining tez o'zgaruvchan sharoitlariga, jamiyatning jadal rivojlanishiga, kasbiy sohada va kundalik amaliyotda muhim bo'lgan bilim, ko'nikma, qobiliyat va shaxsiy fazilatlarining asosiy qismini doimiy yangilanishi tufayli uzluksiz malakani oshirish va tez-tez qayta tayyorlash zaruriyatiga javob berishning belgilangan namunasi bilan bog'liqdir. Bundan tashqari, pedagog, hatto minimal ish tajribasiga ega bo'lsa ham, ma'lum bir kasbiy bilim, ko'nikma va malakalar to'plamiga ega ekanligini, shaxsiy va motivatsion xususiyatlarning ma'lum bir tegishli darajasini shakllantirganligini shubhasiz deb hisoblash maqsadga muvofiqdir. Shu bilan birga, ta'lim tizimiga

qo'yiladigan ijtimoiy talablarning doimiy o'zgarishi, ta'lim vositalarini yangilash, uni doimiy texnologiyalashtirish, shuningdek, ta'lim oluvchilarning ehtiyojlari va qiziqishlari sharoitida kasbiy kompetentlikning yuqoridagi tarkibiy qismlari doimiy rivojlanishga muhtojdir [1:79].

Ya.U. Ismadiyrovning ta'kidlashicha, zamonaviy sharoitda pedagoglarning kasbiy kompetentligining uzluksiz rivojlanishi, shu jumladan oliy ta'limdan keyingi ta'lim jarayonida amalga oshiriladi. Shu nuqtayi nazardan, oliy ta'limdan keyingi pedagogik ta'lim tizimini asosiy tamoyillarini asoslash jarayoni uning tarixiga emas, balki uni tashkil etishning nazariy-metodologik asoslariga bag'ishlangan maxsus fundamental tadqiqotlar juda kam sonli ekanligi bilan murakkablashadi. Oliy ta'limdan keyingi pedagogik ta'lim sharoitida konsepsiyadan ko'ra kengroq tushuncha sifatida konseptual yondashuvlar haqida gapirish maqsadga muvofiqdir. Bu jihatdan oliy ta'limdan keyingi ta'limga kompleks konseptual yondashuv alohida e'tiborga loyiqdir. U tarixan shakllangan bilimlarni yaratish deb ataladigan tushunchaning paydo bo'lishiga olib kelgan malakaviy yondashuvdan uzoqlashishni taklif qiladi. Buning o'rniga uzluksiz ta'limni ikki bosqichli jarayon sifatida ko'rib chiqish taklif etilib, bu oliy ta'lim muassasasida ta'lim olishi paytida birlamchi tayyorgarlik

doirasida sodir bo'luvchi pedagog shaxsini shakllantirish jarayoni va oliy ta'limdan keyingi ta'lim orqali shaxsning ko'p qirrali rivojlanishi jarayonidir. Ushbu talqin ostida oliy ta'lim muassasasida o'qitish pedagogning kasbiy madaniyatini shakllantirishda namoyon bo'lsa, oliy ta'limdan keyingi ta'lim uning kasbiy va umumiy madaniyatini boyitish jarayonida namoyon bo'ladi. Aynan shu qarash bilan oliy ta'limdan keyingi ta'lim o'zining sifatli mazmuniga ega bo'ladi va faqat kasbiy takomillashtirish bilan cheklanmasdan, shaxsni takomillashtirish bilan chambarchas bog'liq holda va pedagogning kasbiy kompetentligini uzluksiz rivojlantirishning umumiy tuzilishiga organik ravishda mos keladi [2:68].

A.A. Pecherkina o'z tadqiqotlarida oliy ta'limdan keyingi ta'limni gumanistik yo'naltirishning ahamiyati haqidagi g'oyalarni kuzatishni amalga oshiradi. Olimning ta'kidlashicha, bu pedagogning o'zining axloqiy va madaniy o'sishi, uning aynan shaxsiy darajada ta'lim va tarbiyaning murakkab muammolarini hal qilishga tayyorligi uchun vazifalar belgilaydi. Shu munosabat bilan, oliy ta'limdan keyingi keyingi ta'lim nafaqat pedagog tomonidan olingan kasbiy bilim, ko'nikma va malakalarni umumlashtirish, ularni har bir inson uchun kasbiy kompetentlik tizimiga aylantirish tizimi sifatida, balki kelajakda shaxsiy rivojlanish, kasbiy shakllanishda yordam berish muhiti sifatida namoyon bo'ladi, bu esa pedagogning kasbiy bilimlarining dolzarbligini ta'minlaydi. Tadqiqotchilar tomonidan oliy ta'limdan keyingi ta'lim mutaxassisning ijtimoiy ehtiyojlariga muvofiq jamiyat rivojlanishining obyektiv ehtiyoji sifatida shaxslar o'rtasida ijtimoiy tajribani doimiy ravishda shakllantirishning maqsadli, maxsus tashkil etilgan va boshqariladigan tizimi sifatida belgilanadi [3:196].

Tadqiqotchi L.R.Djurayevaning fikriga ko'ra, oliy ta'limdan keyingi pedagogik ta'lim tizimini nazariy va uslubiy ta'minlashning muhim muammosi uning asosiy funksiyalarini aniqlashdir. Bugungi kunda ushbu masalaga turli xil yondashuvlarga qaramay, olimlar ularning umumiy obyektivligi va yaqinligini ta'kidlashadi. Ushbu holat muallifga oliy ta'limdan keyingi pedagogik ta'lim tizimining quyidagi asosiy funksiyalarini belgilashga imkon berdi:

ta'limiy-axborot funksiyasi – bu allaqachon shakllangan bilim, ko'nikma va malakalar tizimini kengaytirish, pedagog tomonidan turli sohaviy ma'lumotlarni olish hamda uning hozirgi va kelajakdagi kasbiy faoliyati, kasbiy kompetentligi uchun muhim bo'lgan muqaddam egallangan bilimlarini yangilashga qaratilgan ta'lim;

interfaol funksiya – bag'rikenglik, ta'lim jarayoni subyekti va obyekti o'rtasidagi o'zaro hurmat, xushmuomalalik, sezgirlik, hamkorlik qilishga tayyorlik kabi kasbiy fazilatlarini rivojlantirish va mustahkamlashga ko'maklashishdan iborat bo'lib, bu pedagogning rolini o'zgartirib, uni avtoritar kuzatuvchi emas, balki maslahatchi, konsultantga aylantiradi;

adaptiv-prognostik funksiya – pedagogning ijtimoiy-siyosiy, madaniy, texnik, ta'lim sohalarida doimiy ravishda ro'y berayotgan tezkor o'zgarishlarga moslashishini ta'minlash, oliy ta'limdan keyingi pedagogik ta'limning ilg'or tabiati zarurligini dolzarblashtiradi, mutaxassisga o'z kelajagiga ma'lum bir tarzda ta'sir o'tkazish imkoniyatini beradi;

rivojlantiruvchi-rag'batlantiruvchi funksiya – bu pedagog shaxsining, uning kasbiy-axloqiy va madaniy salohiyatining har tomonlama uyg'un rivojlanishini amalga

oshirish, uning uzluksiz kasbiy o'sishining asosi bo'lgan o'z-o'zini rivojlantirish faoliyatini rag'batlantirish;

diagnostik-tadqiqot funksiyasi eksperimental ishlarni tashkil etish, yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanish samaradorligini tekshirish, tizimdagi kamchiliklarni va ularni hal qilishning samarali usullarini aniqlash;

tashkiliy funksiya – oliy ta'limdan keyingi ta'lim sohasining turli muassasalarida o'qiydigan pedagoglarni tanlash, ularni o'qitish uchun zarur shart-sharoitlarni ta'minlash, uning muddati va shakllarini belgilash, tegishli malaka hujjatlarini taqdim etish uchun javobgarlik [4:87].

N.M. Voskresenskayaning ta'kidlashiga ko'ra, bugungi kunda Buyuk Britaniya pedagog kadrlarining uzluksiz pedagogik ta'limi xizmatlar bozori sezilarli darajada kengaydi: konsultatsiya byurolari, tadqiqot tashkilotlari, imtihon kengashlari, muzeylar, teatrlar, galereyalar, uyushmalarni qamrab olgan. Buyuk Britaniyada pedagoglarni uzluksiz o'qitish uchun eng ilg'or texnologiya masofaviy ta'lim hisoblanadi. Ushbu mamlakatda masofaviy ta'lim metodikasi kompyuter axborot manbalari, elektron kutubxonalar, video va audio kutubxonalar, darsliklar va boshqalarni o'z ichiga olgan ta'lim-axborot muhitini yaratishni nazarda tutadi. Bunday tizimning ajralmas qismi zamonaviy telekommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda bir-biri bilan o'zaro aloqada bo'lgan ta'lim oluvchilar va o'qituvchilardir. Shu bilan birga, Buyuk Britaniyada pedagoglarning universitetdan keyingi kasbiy shakllanishining uch fazali tizim alohida e'tiborga loyiqdir. Xususan, birinchi yil ishlaydigan pedagog kadrlar uchun ta'lim muassasasi yuklamani kamaytiradi va davlat tomonidan ajratiladigan qo'shimcha mablag'larni taqdim etadi. Ishning ikkinchi yilida faoliyatni boshlagan pedagog professional portfolioni qanday olib borishni o'rganadi va bir qator uslubiy va tashkiliy-pedagogik tadbirlarda qatnashadi. Agar pedagog 2-3-yil ishlagan bo'lsa, davlat tomonidan ajratiladigan qo'shimcha mablag'lar miqdori ortadi. Kasbiy o'sish va kasbiy kompetentlikni rivojlantirishning uchinchi bosqichi tajribali pedagog unvoni bo'lib, bunday unvonga ega pedagog yangi ish boshlagan mutaxassislar uchun namuna bo'lib xizmat qiladigan, mahorat darslarini o'tkazadigan, mahalliy ta'limni boshqarish organlari ishida qatnashadigan, yangi o'quv materiallarini ishlab chiqadigan va nashr etadigan mustaqil amaliyotchi hisoblanadi [5:93].

Xulosa. Pedagog kadrlarning kasbiy kompetentligini uzluksiz rivojlantirish hozirgi kun ta'lim tizimining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Pedagoglarning kasbiy kompetentligi ularning individual ehtiyojlarini hisobga olgan holda rivojlantirilishi zarur. Bu esa ta'lim shakli, mazmuni va muddatida erkinlik beruvchi differensial yondashuvni talab qiladi. Zamonaviy pedagogning kasbiy kompetentligi uning faqat nazariy tayyorgarligi emas, balki amaliy yechim topish qobiliyati, o'ziga xos ijodkorlikka intilishi va yetuk axloqiy-ruhiy fazilatlar bilan ham chambarchas bog'liq. Pedagoglarning kasbiy kompetentligini rivojlantirish nafaqat ta'lim sifati, balki jamiyat taraqqiyotining muhim sharti sifatida qaralishi kerak. Uzluksiz ta'lim va yangi texnologiyalardan foydalanish orqali pedagoglar o'z kasbiy faoliyatida samarali va innovatsion yondashuvlarni qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladi. Ta'lim jarayonini takomillashtirish uchun ushbu jarayonga har tomonlama ilmiy-uslubiy yondashish zarur. Yuqoridagi natijalar pedagog kadrlarning uzluksiz kasbiy rivojlanishiga yo'naltirilgan yangi yondashuvlarni shakllantirish va amalga oshirish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

Adabiyotlar

1. Бегимкулов У.И., Шоймардонов Т.Т., Адашбоев Ш.М. и др. Инновационная основа развития системы повышения квалификации педагогических кадров высших образовательных учреждений. // International Scientific Conference "Society, integration, education": Материалы Международной научно-практической конференции. – Резенке, 2015. – С. 78- 90.
2. Исмадияров Я.У. Качество образования и компетенции. // Международная конференция «Педагогика сотрудничества в системе непрерывного образования». –Ташкент: 2016. – С. 64-65.

3. Печеркина А.А. Развитие профессиональной компетентности педагога: теория и практика: Монография: Урал. гос. пед. ун-т. - Екатеринбург: 2011. –С. 233.
4. Djurayeva L.R. Bo'lajak o'qituvchilarda raqamli kompetensiyani rivojlantirishda tanqidiy fikrlashning o'ziga xos xususiyatlari. // Science and innovation. №10. 2023. 85-89-b.
5. Воскресенская Н.М. Великобритания: стратегические направления развития образования. // Педагогика. 2006. № 4. - С. 91-98.

REZYUME. Maqolada pedagoglarning kasbiy kompetentligini uzluksiz rivojlantirish orqali ularning kasbiy mahoratini oshirish va takomillashtirishni ta'minlash borasida olimlarning qarashlari o'rganilgan.

РЕЗЮМЕ. В статье рассматриваются взгляды ученых на обеспечение повышения и совершенствования профессионального мастерства педагогов через постоянное развитие их профессиональной компетентности.

SUMMARY. The article examines the views of scientists on ensuring the improvement and perfection of teachers' professional skills through the continuous development of their professional competence.

BOLAJAQ FIZIKA OQITUVSHILARININ METODIKALIQ TAYARLIGIN JETILISTIRIV FAKTORLARI

M.I.Isakova – tayanish doktorant

Ajiniyaz atundagi Nokis mamleketlik pedagogikalq instituti

Tayanch so'zlar: PISA xalqaro baholash dasturi, OTM ta'lim jarayoni, fizika, bo'lajak fizika o'qituvchisining metodik tayyorgarligi, keys-stady, innovatsiya, interaktiv o'qitish, tabiiy-ilmiy savodxonlik.

Ключевые слова: международная программа оценивания PISA, образовательный процесс ВУЗ, физика, методическая подготовка будущего учителя физики, keys-stady, инновация, интерактивное образование, естественнонаучная грамотность,

Key words: PISA international assessment program, educational process university, physics, methodological training of a future physics teacher, keys-stady, innovation, interactive education, natural-scientific literacy.

Kirisiw. Dúnya jámiyetiniń jedel rawajlanıwı bárshe tarawlarda innovacion jantasiwın talap etedi. Rawajlangan mámleketlerde “tálim” turaqlı rawajlanıwdı támiyinleytuǵın tiykarǵı faktor sıpatında táriyplenip, xalıq aralıq shólkemler hám de dúnyanıń kópshilik mámleketleri tárepinen 2030-jılǵa shekem belgilengen jańa tálim konsepciyasında “bilim alıwshılardı ómirge tayarlaw, bilim beriw sıpatın bahalaw procesin hám qurallarıń jetilistiriw, erisilgen nátiyjelardı anıqlaw imkánın beriwshi mexanizmlerdi ámeliyatqa engiziw” aktual wazıypa sıpatında belgilendi[1]. Bilim beriwdiń fundamental buwını, ulıwma orta bilim beriw sıpatın bahalawǵa qaratılǵan xalıq aralıq izertlew bahalaw dástúrleri PIRLS, TIMSS, PISA, TALIS belgilengen dáwirlik tiykarında mámleketlerdiń bilimlendiriwdegi jetiskenlikleriniń ózgeris dinamikasını gúzetiw, mashqalalardı anıqlaw hám olardı joq etiw konsepciyaların islep shıǵıw imkánın beredi. Búgingi kún mektep oqıwshılarınıń óz bilimlerin kerekli jaǵdaylarda qollanıw, pánler shegarasınan shıǵıp pikirlew hám biytanı jaǵdaylarda kreativ jantasqan halda mashqalalardıń ilimiy-ámeliy sheshimlerin tabıwǵa úyretiw, xabarlar aǵımı menen islew, kritikalıq pikirler, turaqlı ráwishte úyreniw hám rawajlanıw, óziniń jeke hám jámiyetlik qádiriyatlarınan kelip shıǵıp, professional jolın hám turmıslıq kórsetpelerin tańlaw imkánıyatına iye bolıwın támiyinlewı lazım. Joqarıdaǵı talaplardıń bilimlendiriw sisteması ushın júdá áhmiyetli ekenligin, kópshilik shet el mámleketlerdegi sıyaqlı ilim-pán tarawları rawajlanıwın bahalaw hám monitoring qılıw tiykarında bilimlendiriw sıpatın asırıwǵa qaratılǵan eń aldı tájiriybelerdi tarawǵa engiziw kerekligin ańlatadı. Ózbekstan Respublikası Ministrler Kabinetiniń “Xalıq bilimlendiriw sistemasında bilimlendiriw sıpatın bahalaw tarawındaǵı xalıq aralıq izertlewlerdi shólkemlestiriw shara-ilajları haqqında”ǵı 2018-jıl 8-dekabrdegi 997-sanlı qararına kóre, ulıwma bilim beriw mektep oqıwshılarınıń ózlestiriw kórsetkishlerin qadaǵalaw hám bahalawdı xalıq aralıq dástúrler tiykarında ámelge asırıw, bilimlendiriw sıpatın bahalaw boyınsha xalıq aralıq izertlewlerde qatnasıw wazıypaları belgilendi hámde 2022-jılǵa PISA xalıq aralıq dástúrlerinde mámleketimiz birinshi márte qatnastı [2]. Ózbekstan Respublikası Prezidentiniń 2019-jıl 29-apreldedi “Ózbekstan Respublikası Xalıq tálimi sistemasın 2030-jılǵa shekem rawajlandırıw konsepciyasını tastıyıqlaw haqqında”ǵı PP-5712-sanlı Pármanına kóre, 2030-jılǵa kelip PISA (Programme for International Student Assessment) Xalıq aralıq kólemde oqıwshılardı bahalaw dástúri reytińi boyınsha dúnyanıń birinshi 30 jetekshi mámleketi qatarına kiriwine erisiw wazıypası belgilep berildi [1].

Bul wazıypalardıń orınlanıwında bolajaq oqıwshılardı tayarlawshı joqarı oqıw orınlarınan tutqan ornı úlken. Joqarı

oqıw ornı sistemasın jetilistiriw, bilim beriw sistemasın jaqsılawdı támiyinlewde materiallıq faktorlar menen bir qatarda talabalardıń metodikalıq tayarlıǵın rawajlandırıw dárejesi de úlken áhmiyetke iye. Joqarı bilimlendiriw mákemelerinde talabalardıń metodikalıq tayarlıǵın jetilistiriw boyınsha tiyisli jantasiwları anıqlaw maqsetinde talabalardıń tálim-tárbiya beriwde bir neshe dástúrlerdi analiz qılıp, usılar tiykarında házirgi kúńge shekem qollanıw kiyatırǵan metodikalıq iskerliklerge ayrıqsha toqtalıp ótemiz.

Bilimlendiriw sistemasın jaqsılaw hám nátiyjeligin asırıwda bolajaq oqıwshılardı oqıwshılardıń intellektual rawajlanıwında metodikalıq tayarlıǵın jetilistiriw máselesi úlken áhmiyetke iye. Oqıwshılardıń intellektual rawajlanıwında bolsa xalıq aralıq bahalaw baǵdarlamalarınan tutqan ornı júdá úlken bolıp esaplanadı. Búgingi kúńde innovacion xabar texnologiyaların tálim processine integratsiya qılıwǵa qızıǵıw artıp barmaqta. Tálim procesinde zamanagóy axborot texnologiyaların qollaw, oqıwshılardıń úyrenip atırǵan bilimlerin ózleri izlep tabıw, ózbetinshe orınlap úyreniw, juwmaq shıǵarıw hám analiz qılıw imkánıyatların beredi.

Tema boyınsha ilimiy ádebiyatlardıń qısqaşa analizi. Ulıwma orta bilim beriw mekteplerinde fizikanı oqıtuwdı eń áhmiyetli maqsetlerinen biri bul – oqıwshılar fizikalıq bilimlerin jaqın keleshekte ámeliyatta qollawǵa itibardı qaratıw menen ólshenedi. Sol tiykarında, izertlewshi I.I.Vologinaniń orta bilim beriw mekteplerinde fizikanı oqıtuwdıń zamanagóy texnologiyaları boyınsha izertlewde orta mektepte fizika oqıtuw procesin shólkemlestiriw ózgeshelikleri, elektron tálim mákemeleri kompleksinen paydalanıwdıń abzallıqları hám fizikanı oqıtuwdıń oqıw texnologiyasına mısallar keltirip ótilgen [3]. Fizik alım M.Djo'rayev tárepinen usınıs etilgen “Fizika o'qitish metodikasi” atlı oqıw qollanbada joqarı oqıw orınlarında fizika pánin oqıtuw metodikasınıń ulıwma máseleleri, onıń predmeti hám metodları, mazmunı hám wazıypaları keń jarıtılǵan. Sonıń menen birge, ulıwma fizika kursı boyınsha talabalardıń oqıw jumsların shólkemlestiriw, teoriyalıq hám metodikalıq tayarlıǵın jetilistiriw máseleleri boyınsha tolıq bayan etilgen [4]. Pedagogika ilimleri doktori G.E.Karlibaeva hám N.S.Matjanovlar tárepinen jazılǵan “Fizika hám astronomiya oqıtuw metodikasi” atlı oqıw qollanbada fizika hám astronomiya oqıtuw metodikasi pániniń maqseti, wazıypaları, pániniń júzege keliw hám rawajlanıw tariyxı, fizikanı oqıtuwdıń innovaciyalıq usılları, fizikanıń basqa pánler menen óz ara baylanısı, fizikadan máseleler sheshiw usılları h.t.b.máseleler boyınsha maǵlıwmatlar bayan etilgen [5]. Bunnan basqa, G.E.Karlibaevaniń “Bo'lajak fizika o'qituvchılarining